

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**СТУДЕНТІВ ТА МАГІСТРАНТІВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

Випуск 15

Електронне видання

Кам'янець-Подільський
2025

УДК 378.4(477.43)-057.87:001(082)

ББК 83.34

З-41

Ідентифікатор медіа R30-02445

Рішення Національної Ради про реєстрацію №132 від 18.01.2024 р.

Рекомендувала вчена рада навчально-наукового інституту української філології та журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол № 10 від 17 листопада 2025 року).

Рецензенти: *О.В. Кеба*, доктор філологічних наук, професор; *Н.В. Бахмат*, доктор педагогічних наук, професор; *Н.В. Гудима*, кандидат філологічних наук, доцент.

Редакційна колегія: *Б.О. Коваленко*, доктор філологічних наук, професор (голова редакційної колегії); *А.С. Попович*, доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор); *Н.Д. Коваленко*, доктор філологічних наук, професор; *І.С. Беркещук*, кандидат філологічних наук, доцент; *А.М. Марчук*, доктор філологічних наук, професор; *Н.П. Шеремета*, кандидат філологічних наук, доцент.

**Збірник наукових праць студентів та магістрантів
З-41 навчально-наукового інституту української філології та
журналістики Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс].**
Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. Випуск 15.
198 с.

У збірнику вміщено доповіді, виголошені на IV Всеукраїнській науковій конференції здобувачів вищої освіти «Нові парадигми сучасної філології», яка відбулася 7 листопада 2025 року в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Тексти публікацій подаються в авторському редагуванні.

УДК 378.4(477.43)-057.87:001(082)

ББК 83.34

Електронна версія збірника доступна за покликанням:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9582>

© К-ПНУ імені Івана Огієнка,
навчально-наукового інститут
української філології та журналістики, 2025

том патріотизму та спротиву. Молодь активно розвиває нову лексику, відображаючи реалії війни, та шукає альтернативні мовні канали, зокрема англійську, щоб дистанціюватися від агресора.

Список використаних джерел

1. Козяр М.В., Савка І.Р., Гаруді Г.А. Еволюція педагогічної сутності поняття білінгвізму в умовах російсько-української війни. *Молодь і ринок*. 2023. № 11 (217). С. 13-19.
2. Левчук П. Вибір мови комунікації в ситуації українсько-російського білінгвізму. *Мова: класичне – модерне – постмодерне*: збірник наукових праць. 2017. Вип. 3. С. 46–52.
3. Цар І.М. Українське повсякденне мовлення в міському молодіжному середовищі: структура і функціонування: кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Київ: Інститут української мови НАН України, 2024. 209 с.

Надія Скрипник,

кандидат філологічних наук, старший викладач

Максим Скрипник,

здобувач бакалаврського рівня вищої освіти,

філологічний факультет,

Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У МОВОЗНАВСТВІ: СУЧАСНИЙ СТАН І МАЙБУТНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

У розвідці розглянуто основні напрями впровадження інноваційних технологій у сучасне мовознавство. Проаналізовано роль цифрових інструментів, корпусної та комп'ютерної лінгвістики, а також технологій штучного інтелекту у вивченні мовних процесів. Визначено потенціал використання інтелектуальних систем для аналізу, обробки та навчання мови. Окреслено перспективи розвитку мовних технологій у науковій та освітній діяльності.

Ключові слова: мовознавство, інноваційні технології, штучний інтелект, корпусна лінгвістика, цифрова лінгвістика.

Сучасний етап розвитку гуманітарних наук характеризується активним упровадженням цифрових технологій у дослідницьку діяльність. Мовознавство, як одна з фундаментальних галузей знань, переживає технологічну трансформацію, що відкриває нові можливості для аналізу мовних явищ, збереження культурної спадщини та оптимізації навчання мов. Інноваційні технології дозволяють не лише автоматизувати звичні процеси, а й виявляти закономірності, що раніше були недоступні для традиційних методів аналізу. Це сприяє формуванню нового напрямку – **цифрового мовознавства** (*digital linguistics*).

Одним із ключових напрямів інноваційного розвитку є *корпусна лінгвістика*, яка базується на використанні великих електронних баз текстів (корпусів). Корпусна лінгвістика вивчає мову як соціальне явище, що описується заснованими на досвіді даними, тобто в певному мовленнєвому акті [3, с. 68]. Такі ресурси, як *British National Corpus*, *Український національний лінгвістичний корпус* чи *Sketch Engine*, дають змогу досліджувати частотність слів, контекст уживання та динаміку мовних змін. Центральним поняттям корпусної лінгвістики є мовний корпус, який визначається як спеціально сформована за певними критеріями сукупність мовленнєвого матеріалу, призначена для аналізу та опису мови як системи її реального функціонування [2, с. 668]. Під терміном «корпус текстів» розуміють електронну сукупність текстів певної мови, дібраних за визначеними критеріями та систематизованих у певний спосіб, головною відмінною рисою яких є наявність спеціальної розмітки (анотування, маркування) [1, с. 209].

Іншим важливим напрямом є **комп'ютерна лінгвістика**, що інтегрує методи програмування, математичної статистики та штучного інтелекту. Вона лежить в основі таких технологій, як автоматичний переклад (Google Translate, DeepL), розпізнавання мовлення (Speech-to-Text), синтез мовлення (Text-to-Speech) та інтелектуальні мовні асистенти (ChatGPT, Siri, Alexa).

Завдяки розвитку IT-інфраструктури лінгвісти отримали широкий доступ до спеціалізованого програмного забезпечення. До найпоширеніших інструментів належать: *Praat* – програма для фонетичного аналізу аудіозаписів; *Sketch Engine* – платформа для створення й обробки мовних корпусів; *Voyant Tools* – інструмент для візуалізації текстових даних; *Grammarly*, *DeepL Write* – системи штучного інтелекту для аналізу граматики та стилістики. Отже, використання таких інструментів дозволяє дослідникам працювати з великими обсягами текстових даних, виявляти лексико-семантичні зв'язки, аналізувати тенденції розвитку мови та будувати моделі її функціонування.

Освітня лінгвістика також активно інтегрує новітні технології. Штучний інтелект забезпечує персоналізацію навчання, адаптуючи матеріал до рівня та потреб здобувачів освіти. Такі платформи, як *Duolingo*, *Babbel*, *LingQ*, використовують алгоритми машинного навчання для підбору індивідуальних завдань. Значний потенціал мають технології віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR), які забезпечують ефект занурення у мовне середовище, що підвищує ефективність засвоєння іншомовного матеріалу. Використання чат-ботів і голосових асистентів, сприяє розвитку комунікативних компетентностей через інтерактивні симуляції реальних ситуацій.

Але попри значні переваги, цифровізація мовознавства супроводжується низкою викликів. Серед них: етичні питання щодо ав-

торського права на мовні дані; потенційна втрата автентичності живої мови через автоматизацію; залежність від алгоритмів, що можуть містити упередження; потреба у міждисциплінарній підготовці лінгвістів. Однак перспективи розвитку галузі залишаються надзвичайно широкими. Подальша інтеграція мовознавства з інформатикою, когнітивною наукою та нейротехнологіями відкриє нові горизонти у розумінні природи мови та мовлення.

Отже, інноваційні технології стали невід'ємною складовою сучасного мовознавства, надаючи йому нові інструменти для дослідження, аналізу та навчання. Цифрова трансформація сприяє створенню комплексної картини мовної динаміки, розширює можливості для міжнародної співпраці та робить мовознавство більш інтегрованим у загальнонауковий простір. Цифрові інструменти не замінюють традиційного лінгвістичного аналізу, але істотно розширюють його потенціал. Майбутнє лінгвістики безпосередньо пов'язане з розвитком штучного інтелекту та цифрових технологій, що забезпечують якісно новий рівень аналізу людської мови.

Список використаних джерел

1. Войтко Г. Корпусна лінгвістика: історія формування і перспективи розвитку. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. Вип. 5. С. 208–212.
2. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Скрипник Н.І. Застосування корпусних технологій у навчанні майбутніх учителів української мови та літератури. *Молодий вчений*. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2020. № 3.1 (79.1) березень. С. 67–71.

Катерина Сотникова,
здобувачка бакалаврського рівня вищої освіти,
філологічний факультет,
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Науковий керівник: **Світлана Каленюк,**
кандидат філологічних наук, доцент

МОВА УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЕТИКА, ПРОПАГАНДА, ФАКТЧЕКІНГ

У тезах розглянуто мовні особливості українських медіа в період воєнного стану. Проаналізовано етичні принципи журналістики, феномен пропаганди та роль фактчекінгу у забезпеченні достовірності інформації. Акцент зроблено на впливі мови медіатекстів на формування громадської думки й національної єдності.

Ключові слова: українські ЗМІ, воєнний стан, етика, пропаганда, фактчекінг, дезінформація, журналістика.

ЗМІСТ

Яна Базарна

Методичні аспекти укладання тематичного покажчика
етнокультурознавчої лексики3

Вікторія Білецька

Символіка лексеми *СІМЬ* в українській мові.....5

Діана Білоткач

Гендерний аспект прозового дискурсу Оксани Забужко7

Ольга Більська

Поезія як форма вираження внутрішнього світу у баченні
Л. Костенко10

Алла Боднар

Відокремлені члени речення у новелі О. Кобилянської «Битва»:
структурно-семантичний аспект12

Вікторія Бондар

Авторський стиль Юрія Винничука: лексичні домінанти14

Володимир Брижик

Концепти «герой», «героїчне» на ранніх етапах розвитку
словесного мистецтва16

Дар'я Буй

Порівняння в мовно-образній системі тексту поетів-
шістдесятників19

Галина Бура

Поетика образу матері у поезії В. Стуса «Возвелич мене,
мамо»21

Ірина Бурлака

Образ ярмарку як осередку традиційного дозвілля дорослих
в спадщині митців слова XIX ст.23

Юліана Валуєва

Індивідуально-авторські особливості художнього мовлення
Бориса Антоненка-Давидовича.....25

Катерина Василичук

Мовчання смерті: поетичний голос С. Поваляєвої
та С. Жадана в лінгвостилістичному ракурсі27

Катерина Василичук

Формування національної свідомості старшокласників
засобами художнього слова (на матеріалі роману А. Левкової
«За Перекопом є земля»).....31

Катерина Василичук

Мовні стратегії жіночого самовираження в етнокультурному
дискурсі сучасної української прози (на матеріалі роману
А. Левкової «За Перекопом є земля»).....33

Вікторія Васильєва

Суржик та літературна мова35

Юлія Ганзюк

Фразеологізми з компонентом-онімом у західноподільських
говірках38

Яніна Гордейчук

Образ героя в українському фольклорі.....41

Анастасія Гордійчук

Номінація знарядь праці та процесів у говірці с. Остки
Сарненського району Рівненської області43

Ангеліна Гринчук

Кохання – провідний мотив поетичної творчості Миколи
Вінграновського.....45

Анна Гуцол

Особливості сучасного медійного тексту47

Марта Деманджара

Мовний простір міста Львова: нормативний аспект.....49

Руслана Діденко

Образ героя у повісті Івана Франка «Захар Беркут».....51

Ірина Добровольська

Фонетичні діалектизми в романі Галини Пагутяк «Око світу»53

Юлія Дубецька

Експресивізми у творчості Ліни Костенко.....56

Надія Дудар

Мовні засоби вираження концепту ‘чоловік’ в історичному
романі В. Шкляра «Чорний Ворон»59

Софія Дудченко

Сема соціально-політичний тип у сатирі Івана Франка61

Іван Заболотний

Іван Франко у фокусі українознавчого дослідження
Наталії Тихолоз64

Ангеліна Завалецька

Засади творення української наукової термінології у працях
Івана Огієнка66

Анна Ільницька

Традиційне дозвілля дорослих у творчості Гната Хоткевича
(на матеріалі повісті «Камінна душа»)69

Анастасія Киця

Концепт «Україна» в поезії Сергія Татчина.....71

Алла Клименко

Структуротворчі компоненти архітекτονіки комедії
Миколи Куліша «Мина Мазайло»74

Анастасія Коваль

Між коханням та мистецтвом: психологічний парадокс Аглаї-
Феліцитас (на основі повісті О. Кобилянської «За ситуаціями»)76

Анастасія Ковальська

Народні порівняння на позначення злої людини в говірках
Хмельниччини78

Аліна Ковальчук

Еволюція поглядів на природу мови: від О. Потебні
до сучасних дослідників81

Аліна Ковальчук

Методичні аспекти вивчення загальних відомостей про мову
в 10-11 класах закладів загальної середньої освіти.....83

Вікторія Компанієць

Лінгвогендерний портрет української поезії: Леся Українка
і Василь Симоненко86

Вікторія Компанієць

Містика у бутті й творчості Івана Франка.....88

Вікторія Компанієць

Функціонування фразеологізмів у збірці Олександра Жиги
«Слухай. Дивись. Мовчи»91

Анастасія Коханівська

Художні виміри романтичної поезії Івана Франка94

Віолетта Кохтюк

Українська національна ідея у творчості А. Свидницького.....96

Анна Лаврентієва	
Локальні компоненти новелістики Василя Стефаника.....	97
Софія Ланевич	
Відображення зовнішньої краси людини у фразеології говірок	100
Анна Лещенко	
Образ матері в новелі Миколи Хвильового «Я (Романтика)»	102
Ольга Ліснічук	
Екзистенційна концепція людини в романі Докії Гуменної «Діти Чумацького шляху»	104
Галина Ляшенко	
Книжковий блог «Моя улюблена книга» як форма організації учнівського дозвілля	107
Ангеліна Мажара	
Fan Fiction як феномен молодіжної літературної творчості: за і проти	110
Софія Мазник	
Шкільні прізвиська як відображення соціологічних процесів у молодіжному середовищі	113
Марія Малишева, Роман Приймак	
Подкасти та відеоблоги – нові майданчики для комунікації.....	116
Катерина Михайлова	
Роль психологічної деталі в малій прозі Григора Тютюнника....	118
Яна Муравська	
Різноманітність побутової лексики в пам'ятках Житомирщини XVI–XVII століття.....	120
Ірина Немеш	
Проблема імітації людських цінностей у повісті «Я, Мілена» Оксани Забужко та романі «Імітація» Євгенії Кононенко.....	123
Анастасія Островська	
Асоціативне поле слова-стимулу «чорний» у мовній картині світу українців.....	125
Олена Парубок	
Лексика з національно-культурним компонентом у сучасних етнолінгвістичних студіях.....	129
Дмитро Полішенко	
Фразеологізми як виразники світобачення українського етносу	132

Діана Прима

Англiзми в медіатекстах та їх вивчення на уроках української мови в 10-11 класах 134

Анастасія Присяжнюк

Емоційно-оцінна лексика як засіб розкриття образу матері в повісті «Мама Маріца – дружина Христофора Колумба» 138

Іванна Пупенко

Парцеляція в романі М. Матіос «Мами. Драма на шість дій» 141

Алла Рокочук

Особливості художньої рецепції проблеми сурогатного материнства в драмі Володимира Винниченка «Закон»..... 144

Юлія Сачко

Діалектні інвективи як засіб мовної характеристики та психологізації персонажів у романах Марії Матіос..... 146

Христина Свідер

Популяризація України в блогосфері..... 148

Дарія Свідницька

Функціонування англiцизмів у сучасному українському дискурсі 150

Юлія Семенюк, Катерина Зарічнюк, Яна Ширма

Вплив білінгвізму на мовну поведінку молоді в умовах війни: соціолінгвістичний аналіз трансформацій 153

Надія Скрипник, Максим Скрипник

Технологічні інновації у мовознавстві: сучасний стан і майбутні вектори розвитку 155

Катерина Сотникова

Мова українських ЗМІ в умовах воєнного стану: етика, пропаганда, фактчекінг 157

Марина Стойко

Сполучникові порівняльні конструкції (на матеріалі словників говірок української мови) 159

Дар'я Сукова, Софія Метейко

Проблеми та перспективи мовної освіти в реаліях воєнного сьогодення 161

Владислава Таратасюк, Ангеліна Кужій

Ключові лінгвістичні тенденції в Україні: еволюція мови в умовах суспільних трансформацій 164

Тетяна Ткачук

Рушник як обрядовий символ у повісті
Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся» 167

Ганна Тюріна

Концепт «серце» у поезії І. Франка 169

Віта Чернуха

Мовна репрезентація війни: центр і периферія військової
лексики в сучасному українському художньому дискурсі 171

Софія Чудійович

Відмінювання числівника крізь призму цифрових ресурсів
на уроках української мови у середній школі 173

Вероніка Чуйкова

Подільські говірки в «Словарі української мови»
Бориса Грінченка 176

Каріна Шафєєва

Розвиток українського кінематографа в період російсько-
української війни 178

Дмитрій Шваб

«Жертва» Кліма Поліщука як продовження «Хлопської комісії»
Івана Франка та «Злодія» Василя Стефаника 180

Тетяна Шимчук

Формування навичок самоконтролю та тайм-менеджменту
в учнів 10-11 класів на уроках української мови 182

Іванна Шпортун

Роль мови як засобу збереження культурної пам'яті
та колективної ідентичності 185

Софія Якубович

Ідейно-художня своєрідність ранніх байок Л. Глібова
(50–60-х рр. XIX ст.) 187

Софія Яструб

Українська музична термінологія: лексико-семантичний
аспект 189

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Наукове електронне видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТІВ ТА МАГІСТРАНТІВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

Випуск 15

Електронне видання

Підписано 20.11.2025. Гарнітура «Bookman Old Style».
Об'єм даних 2,3 Мб. Обл.-вид. арк. 11,9. Зам. № 1212.

Видавець і виготовлювач – Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка, вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-
Подільський, 32300

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої
справи серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.